

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ในปัจจุบันการประกอบอาชญากรรมได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ จากการกระทำผิดที่กระทำกันเพียงคนเดียวหรือสองคนก็เปลี่ยนมาเป็นรูปแบบที่เป็นขบวนการ และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นในลักษณะขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งมีการดำเนินการภายใต้ระบบ การปกปิด การรักษาความลับในองค์กร มีขั้นตอนในการควบคุมดูแลและมีเครือข่ายเพื่อการติดต่อ ประสานงานกันในหลายๆ ประเทศเพื่อก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวกับสิ่งผิดกฎหมายโดยมีเป้าหมาย เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์จำนวนมหาศาลจากการกระทำผิด โดยอาชญากรจะยังนำเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดไปแปรสภาพในหลายๆ รูปแบบ เช่น นำไปแปรสภาพใน วงการธุรกิจประเภทต่างๆ หรือโอนเงินฝากเข้าไปในระบบธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ เป็นต้น เพื่อให้ปราศจากหลักฐานที่จะพิสูจน์ว่าเงินนั้นได้มาจากการกระทำผิด ซึ่งเรียกว่า การ ฟอกเงิน แล้วจึงนำผลกำไรมาสนับสนุนหรือเป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมต่อไปการ ประกอบอาชญากรรมจึงไม่มีที่สิ้นสุด

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีแนวคิดในการออกมาตรการเพื่อสกัดกั้นในการฟอกเงินอันเป็นการ ทำลายเศรษฐกิจของอาชญากรมิให้ยื้อย่นำเงินได้กลับไปกระทำผิดอีกและเพื่อให้สามารถ หาพยานหลักฐานถึงผู้บงการที่อยู่เบื้องหลังการกระทำผิด คือ จับจุดการโอนเงินสกปรกมา เป็นจุดเริ่มต้นสืบสวนสอบสวนค้นหาเส้นทางการโอนย้ายเงินเรื่อยไปจนถึงต้นตอของเงิน เหล่านั้น โดยเริ่มต้นจากความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด และเป็นที่มาของอนุสัญญา สหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 (Vienna Convention) หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่า อนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 โดยอนุสัญญาดังกล่าวนี้ได้กำหนดมาตรการทางกฎหมายไว้หลายประการเพื่อให้ประเทศที่เป็นสมาชิกนำไปเป็น แนวทางในการแก้ไขหรือบัญญัติกฎหมายภายในให้สอดคล้อง เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ อนุสัญญาฯ นี้ ทั้งนี้ ประเทศไทยซึ่งเป็นภาคีสมาชิกจึงได้มีการออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขึ้นมาบังคับใช้

ในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายในการทำลายองค์ประกอบที่นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นมากระทำในรูปแบบต่างๆ อันเป็นการฟอกเงินเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปประโยชน์ในการกระทำความผิดครั้งต่อไป ทำให้ยากต่อการปราบปราม ทั้งนี้เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว จึงได้มีมาตรการว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ว่าจะเป็นมาตรการทางอาญาซึ่งได้กำหนดโทษทั้งโทษจำคุกหรือปรับผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินทั้งในและนอกราชอาณาจักร มาตรการลงโทษผู้กระทำการช่วยเหลือหรือสนับสนุน มาตรการลงโทษผู้พยายามกระทำความผิด มาตรการลงโทษผู้สมคบการกระทำความผิด และมาตรการลงโทษหนักขึ้นสำหรับผู้มีตำแหน่งหน้าที่กระทำความผิด อีกทั้งยังมีมาตรการทางแพ่งมาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ การยึดและอายัดทรัพย์สิน และการทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้แตกต่างจากมาตรการทางอาญาโดยทั่วไป เนื่องจากมาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือไม่มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยว่าเป็นผู้กระทำความผิด แต่เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็สามารถยึดได้ถ้าปรากฏพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือถ้าบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถพิสูจน์ถึงที่มาที่ไปของเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้

จะเห็นได้ว่า กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไม่เพียงแต่จะมีมาตรการทางอาญา และมาตรการทางแพ่งแล้ว ยังได้มีการกำหนดมาตรการให้มีการตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นกรณีให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการจัดให้ลูกค้าบ้านที่ซื้อเท็จจริง รวมทั้งกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในธุรกรรมที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้งมาตรการวิธีสืบสวนพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบบัญชีธนาคารหรือสถาบันการเงิน, การตรวจสอบข้อมูลทรัพย์สินที่ดิน, การติดตามดักฟังทางโทรศัพท์หรืออุปกรณ์สื่อสารอย่างอื่น และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อเพิ่มการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การที่จะนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับได้นั้น ส่วนสำคัญที่มีผลต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ก็คือ ในเบื้องต้นจะต้อง

มีการกำหนดความผิดมูลฐานซึ่งเป็นความผิดอาญาที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิด หรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำความผิด ไว้ในกฎหมายดังกล่าว เพื่อทำให้เกิดความชัดเจนในการนำมาตรการลงโทษทางอาญา มาตรการยึดทรัพย์สินหรือมาตรการริบทรัพย์สินไปใช้กับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดว่าจะต้องดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาญาตามที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดไว้เท่านั้น

จากการศึกษาแนวคิดในการกำหนดความผิดมูลฐานของประเทศต่าง ๆ นั้น มีที่มาที่แตกต่างกัน แล้วแต่สภาพโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม และสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละประเทศ แต่ทั้งนี้จะเป็นผลสืบเนื่องมาจากบทบาททางอาชญากรรมทางการเงิน โดยเฉพาะกระบวนการในการสร้างรายได้จากอาชญากรรมประเภทต่างๆ ที่สำคัญ อันได้แก่ ขบวนการค้ายาเสพติด การหลบเลี่ยงภาษี การก่อการร้าย รวมตลอดถึงการประกอบอาชญากรรมที่เป็นความผิดอาญาและนำรายได้มหาศาลเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินในระบบของสถาบันการเงินต่างๆ โดยหลักการสำคัญส่วนใหญ่ที่นำมากำหนดความผิดมูลฐานซึ่งควรเป็นการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะดังนี้

1. ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม
2. ความผิดที่โดยลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้มีผลตอบแทนสูง
3. ความผิดที่มีลักษณะการกระทำที่สลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปราม
4. ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ

สังเกตได้ว่า ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มิได้มีการระบุนิยามของคำว่า ความผิดมูลฐาน ไว้โดยเฉพาะ แต่ได้ใช้วิธีการระบุความผิดทางอาญาใดถือว่าเป็นความผิดมูลฐานแทน โดยกำหนดความผิดมูลฐานไว้ 8 มูลฐานด้วยกัน ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งถือว่าได้กำหนดไว้น้อยมากถ้าได้เปรียบเทียบกับต่างประเทศ จึงทำให้ไม่เพียงพอที่จะป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรม และผู้มีอิทธิพลได้ เนื่องมาจากการกระทำขององค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพลมีลักษณะการกระทำความผิดที่มีความหลากหลาย มีความสลับซับซ้อนกว่าการกระทำความผิดอาญาประเภทอื่นๆ เช่น ความผิดในการฉ้อราษฎร์และขัดขวางการเสนอราคาในการประมูลงานราชการ ความผิดในการหลอกลวงประชาชนไปทำงานต่างประเทศ ความผิดในการลักลอบค้าอาวุธ เป็นต้น ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการกำหนดความผิดมูลฐานเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการขยาย

ฐานความผิดและการสามารถนำมาตรการกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ได้ เพื่อเป็นการตัดวงจรอาชญากรรมนอกจากความผิดอาญา 8 มุขฐาน ให้หมดสิ้นไป

จากการศึกษาความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ซึ่งถือว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง ที่เป็นปัญหาที่ประเทศไทยประสบมาตั้งแต่อดีต รัฐต้องเสียเงินงบประมาณเป็นจำนวนมาก โดยสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาส่วนหนึ่งมาจากผลพวงของการพัฒนาประเทศ เนื่องจากระบบสาธารณูปโภคที่ต้องเกิดขึ้นเพื่อรองรับความต้องการและเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาจึงมีการคอร์รัปชันกันเป็นจำนวนมากแทบทุกวงการ โดยการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐในแต่ละครั้งจะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ซึ่งระเบียบฯ ดังกล่าวได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นจำนวนหลายครั้ง เพื่อที่จะแก้ปัญหาความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม แต่ก็มิได้ประสิทธิผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากปัญหาขั้นตอนในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนข้อเสนอริเริ่มโครงการ, การกำหนดแบบรูปและรายการ, การกำหนดผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น, ขั้นตอนในการจัดให้มีการเสนอราคา, ขั้นตอนการเสนอราคาและพิจารณาผลการเสนอราคา, การทำสัญญา, การตรวจรับพัสดุหรือการจ้าง จนถึงขั้นตอนการประกันการชำระคบกพร่อง ยังมีช่องว่างในเรื่องการบัญญัติกฎหมาย และการดำเนินการในทางปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม รวมทั้งไม่มีองค์กรกลางเพื่อมาควบคุมการดำเนินงานในการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละครั้ง จึงเป็นบ่อเกิดของความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเกิดขึ้น

ต่อมารัฐบาลได้มีการแก้ไขปัญหาโดยการนำรูปแบบการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) มาใช้ เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ แต่การกระทำผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐก็ยังมีอยู่ ไม่สามารถแก้ปัญหาได้เท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction) ยังเป็นเรื่องใหม่จึงยังขาดทักษะในเรื่องเทคโนโลยีที่ต้องนำมาใช้ เช่น การใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น และคนส่วนใหญ่ยังติดกับระบบการประมูลแบบเดิมอยู่ อีกทั้งการประมูลอิเล็กทรอนิกส์ (e-

Auction) นั้น จะดำเนินการกับการจัดซื้อจัดจ้างที่ไม่ยุ่งยากเท่า นั้น ไม่รวมถึงการประมูลโครงการก่อสร้างซึ่งมีรายละเอียดขั้นตอนเป็นจำนวนมาก และสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ปัจจุบันยังไม่มีระบบความปลอดภัยในการรักษาความลับข้อมูลและการเจาะเข้าระบบ ทำให้ผู้ที่เข้าประมูลไม่มีความมั่นใจ ในเรื่องการรักษาความลับของราคาที่เสนอไปแล้ว หรือกรณีแก๊งเสนอราคาแทนผู้อื่นโดยผู้รู้ code หรือผู้ทุจริต เนื่องจากในปัจจุบันมี Hacker ที่มีความสามารถจำนวนมาก

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลได้ตระหนักว่าบทลงโทษตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ยังมีบทลงโทษไม่รุนแรง กล่าวคือ หากเป็นกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ลงโทษตามวินัย ส่วนในกรณีของเอกชนก็ตัดรายชื่อออกจากการจัดซื้อจัดจ้างในครั้งนั้นๆ ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่รู้สึกเกรงกลัวต่อบทลงโทษดังกล่าว และได้มีการกระทำความผิดต่อไป จึงได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นมาตรการทางอาญา มาใช้บังคับโดยกำหนดความผิดแก่ผู้เข้าเสนอราคาและนิติบุคคลเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐต้องรับผิด โดยได้มีการกำหนดโทษจำคุกและโทษปรับซึ่งสามารถลดโอกาสในการกระทำความผิดได้ในระดับหนึ่ง แต่เนื่องมาจากการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดยังคงมีลักษณะแบบกฎหมายอาญาดั้งเดิมอยู่ โดยโจทก์ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นอย่างแจ่มชัดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง ศาลจึงจะบังคับโทษได้ แต่ถ้าไม่สามารถพิสูจน์ได้ดังกล่าว ศาลก็ต้องยกฟ้องไป ซึ่งเป็นการยากในการหาพยานหลักฐานและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การบังคับใช้กฎหมายกับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นอาชญากรรมเศรษฐกิจประเภทหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากแก่ผู้กระทำความผิด รวมทั้งส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างร้ายแรง ทั้งนี้ หากผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าวได้มีการโอนหรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินต่อไปหลายๆ ทอด กฎหมายที่บังคับอยู่ไม่ว่าจะ เป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ฉบับปัจจุบัน และพระราชบัญญัติว่า

ด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 ก็ไม่สามารถที่จะดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ผ่านกระบวนการฟอกเงินดังกล่าวมาแล้วได้ การนำมาตรการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่มุ่งตัดวงจรขององค์กรอาชญากรรมมาใช้กับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ และการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐจึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องมาจากกำหนดให้มีมาตรการทางแพ่งที่แตกต่างออกไปจากมาตรการทางอาญาโดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือการทำให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้น โดยจะเน้นตัวเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงว่าจะมีการจำหน่ายจ่ายโอน หรือเปลี่ยนสภาพเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปกี่ครั้งและไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใดก็ตาม เป็นมาตรการที่สกัดกั้นมิให้ผู้กระทำความผิดมิให้ผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ไปผ่านกระบวนการเงินแล้วนำกลับมาเป็นทุนในการกระทำความผิดอื่นๆ ต่อไป อีกทั้งการพิสูจน์ความผิดของผู้กระทำความผิดก็ยังคงมีความแตกต่างกับกฎหมายอาญาโดยทั่วไป กล่าวคือ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือไม่มีคำพิพากษาลงโทษจำเลยว่าเป็นผู้กระทำความผิด แต่เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดก็สามารถริบได้ถ้าปรากฏพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดหรือถ้าบุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถพิสูจน์ถึงที่มาที่ไปของเงินหรือทรัพย์สินนั้นได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าพยานหลักฐานของความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐนั้น จะอยู่ที่ตัวผู้กระทำความผิดเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการให้ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้พิสูจน์ถึงที่มาที่ไปของเงินหรือทรัพย์สินนั้น ก็สามารถทำให้การดำเนินคดีได้รวดเร็วยิ่งขึ้น และง่ายต่อการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษด้วย

อย่างไรก็ดี กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังมีมาตรการอื่นๆ ที่เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย คือ มาตรการที่กำหนดให้มีการตรวจสอบการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นกรณีให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนและการจัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริง รวมทั้งกำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินและผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในธุรกรรมที่ได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังมีมาตรการวิธีสืบสวนพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบบัญชี

ธนาคารหรือสถาบันการเงิน, การตรวจสอบข้อมูลทรัพย์สินที่ดิน, การติดตามดักฟังทางโทรศัพท์ หรืออุปกรณ์สื่อสารอย่างอื่น และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้จะทำให้การแสวงพยานหลักฐาน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และกำจัดการกระทำผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐให้หมดไป

ดังนั้น เพื่อป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ซึ่งเป็นความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินงานมีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม โดยมีลักษณะการกระทำที่สลับซับซ้อน มีผลตอบแทนสูง และเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ ให้หมดสิ้นไป จึงควรกำหนดให้การกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคา อย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็น ความผิดมูลฐานหนึ่งตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันกฎหมายที่นำมาบังคับใช้กับการกระทำผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐยังไม่สามารถบังคับได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้เขียนมีความเห็นว่าควรแก้ปัญหานี้โดยนำมาตรการกฎหมายที่มี ประสิทธิภาพมาบังคับใช้กับความผิดดังกล่าว โดยผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เนื่องจากจากขั้นตอนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างยังมีช่องว่างที่ก่อให้เกิด ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคา อย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐอยู่ ดังนั้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้ คือ

1.1 ข้อเสนอริเริ่มโครงการควรจะมีการศึกษาแนวทางเพื่อปรับปรุงวิธีการ จัดทำงบประมาณของแผ่นดินโดยมีการศึกษาถึงการกำหนดรายละเอียดของโครงการต่างๆ ที่ หน่วยงานราชการต้องการเสนอเพื่อขอตั้งงบประมาณในการดำเนินการรวมตลอดถึงประสิทธิผลที่ จะได้รับจากการดำเนินการตามโครงการนั้น รวมทั้งควรมีระเบียบที่จะเข้ามาควบคุมหลักเกณฑ์ใน

การริเริ่มโครงการให้มีลักษณะเป็นขั้นเป็นตอน และมีหน่วยงานกลางที่เข้ามาควบคุมการพิจารณา การริเริ่มโครงการด้วย

ส่วนในทางปฏิบัติในการก่อสร้างโครงการใหญ่ของภาครัฐทุกโครงการ ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่ใช้แหล่งเงินกู้ต่างประเทศ หรือใช้เงินงบประมาณแผ่นดิน จะต้องผ่านการพิจารณาถ่วงน้ำหนักความเหมาะสมของโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำเสนอโครงการขอ อนุมัติจากคณะรัฐมนตรี และหน่วยงานเจ้าของโครงการจะต้องถือปฏิบัติตามขั้นตอนการเสนอ โครงการตามที่กำหนดอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความโปร่งใสในการเสนอและพิจารณาอนุมัติ โครงการลงทุนของภาครัฐ อันป้องกันการทุจริตเชิงนโยบาย

1.2 ขั้นตอนการกำหนดแบบรูปและรายการ เพื่อให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่ถูกต้องและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายมากที่สุด จึงควรให้มีการตั้งหลักเกณฑ์ในการกำหนด คุณลักษณะเฉพาะของพัสดุเบื้องต้นที่เหมาะสม โดยให้มีการสำรวจออกแบบให้ตรงกับความเป็น จริงและใช้ผลิตภัณฑ์ในประเทศไทยให้มากที่สุด กำหนดมาตรฐานสินค้าที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และตรวจสอบได้ รวมทั้งการตรวจสอบมาตรฐานกลางสินค้าและบริการที่จะมีการจัดซื้อจัดจ้างใน แต่ละครั้งต้องเปิดเผยและโปร่งใส ทั้งนี้อาจจะมีหน่วยงานกลางมาพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ ดังกล่าวเพื่อเพิ่มความโปร่งใส และควรมีการประกาศหลักเกณฑ์การพิจารณาของการจัดซื้อจัด จ้างแต่ละครั้งให้ทราบล่วงหน้าเป็นเวลานานก่อนการประมูล เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมเสนอราคามี โอกาสแสดงความคิดเห็นและให้ได้รับการพิจารณาอย่างมีเหตุมีผลและเป็นธรรม และควรมีการ ประกาศรายชื่อผู้ผ่านหลักเกณฑ์พร้อมทั้งเหตุผลในการพิจารณาด้วย

1.3 การกำหนดราคากลาง ควรกำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณราคา กลางแต่ละประเภทไว้ เพื่อให้เป็นระบบและมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งให้เป็นราคาใกล้เคียงกับ ท้องตลาดให้มากที่สุด ทั้งนี้ การกำหนดให้มีการประมาณราคากลางที่เป็นจริงและเป็นธรรมให้มี การกำหนดราคาช่วงสูงถึงต่ำกว่าราคากลางที่เหมาะสมไว้เป็นมาตรฐานอย่างชัดเจนเพื่อลด ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาผลการประกวดราคา กรณีที่มีการตัดราคา ควรกำหนดให้มีเงินค้ำประกันโดยกำหนดวงเงินขั้นสูง เพื่อว่าในกรณีมีการละทิ้งงานจะสามารถ นำเงินส่วนนี้มาว่าจ้างผู้อื่นทำงานแทนได้

นอกจากนี้อาจจะมีหน่วยงานกลางที่ดูแลด้านการคำนวณราคากลางไว้ เฉพาะ อีกทั้งจะต้องดำเนินการโดยผู้ที่มีความชำนาญการโดยเฉพาะ เช่น การถอดแบบการ ก่อสร้าง ผู้คำนวณราคากลางควรเป็นวิศวกร หรือสถาปนิก เป็นต้น และเมื่อกำหนดราคากลางแล้ว หากผู้เข้าเสนอราคารายใดต้องการที่จะจดยรายละเอียดหรือขอถ่ายสำเนาให้หน่วยงานของรัฐ อำนวยความสะดวกตามความเหมาะสม อีกทั้งควรวางข้อกำหนดไว้ว่ารัฐจะไม่พิจารณาราคาของ ผู้ที่จะเสนอราคาสูงกว่าราคากลางที่ได้มีการตั้งไว้

1.4 การคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น เจ้าหน้าที่ควรวางตัวเป็นกลาง โดยยึดหลักการของการแข่งขันอย่างเสรีและเป็นธรรมในการกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิเสนอราคา เพื่อให้มีการเสนอราคาได้มากมาย ควรมีการกำหนดผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นให้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และควรคัดเลือกมาจากหลักเกณฑ์นั้นอย่างเคร่งครัด รวมทั้งควรจะมีการประกาศรายชื่อผู้ผ่านหลักเกณฑ์พร้อมทั้งเหตุผลในการพิจารณาด้วย

1.5 ขั้นตอนในการจัดให้มีการเสนอราคา

1.5.1 กำหนดให้มีมาตรการกำหนดจำนวนที่แน่นอนของผู้เข้าร่วมประมูลในการเปิดซอง ซึ่งการระบุจำนวนผู้เข้าร่วมประมูลก็เป็นสิ่งสำคัญ ในแต่ละงานประมูลจะต้องมีผู้เข้าเสนอร่วมประมูลไม่น้อยกว่า 1 ราย และควรที่จะมีการระบุจำนวนที่แน่นอนในการเปิดซองประมูลในแต่ละงาน ถ้าจำนวนผู้เข้าร่วมยังไม่ครบตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ก็จะต้องห้ามเปิดซองประมูล ผู้มีอำนาจจัดการประมูลจะต้องขยายเวลาในการยื่นซองประมูลออกไปจนกว่าจะได้จำนวนผู้เข้าร่วมประมูลครบจำนวนที่ตั้งไว้ จึงจะดำเนินการจัดการประมูลในขั้นตอนต่อไปได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการใช้อำนาจอันมิชอบของผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นในการข่มขู่ไม่ให้ผู้ผลิตรายอื่นๆ ยื่นซองประมูลเพื่อประกวดราคา

1.5.2 การดำเนินการประกาศเชิญชวนให้เข้าร่วมประมูล ควรจะมีการจัดทำทะเบียนการประกาศข่าวและบันทึกเหตุผลรายการเก็บรักษาไว้เพื่อตรวจสอบไม่ต่ำกว่า 90 วัน นอกจากการติดประกาศเชิญชวนให้เข้าร่วมประมูลแล้ว คณะกรรมการผู้จัดการประมูลควรที่จะส่งคำเชิญชวนไปยังบริษัทเอกชนโดยทั่วไปทั้งรายใหม่และรายที่มีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีคุณสมบัติและกำหนดให้ทุกบริษัทต้องส่งใบตอบรับว่าจะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมการประกวดราคากลับมายังคณะกรรมการจัดการประมูล โดยแนะนำให้บริษัทเอกชนแต่ละรายส่งคำตอบรับกลับคืนด้วยตนเองทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญหาย กล่าวได้ว่าวิธีการนี้จะเห็นถึงความโปร่งใสและความยุติธรรมในการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประกวดราคาแก่ผู้ผลิตทุกราย ผู้ผลิตจะได้รับข้อมูลข่าวสารเดียวกันในระดับที่เท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ควรแจ้งรายชื่อนหน่วยงานของรัฐที่ส่งประกาศล่าช้าให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินและคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อจะได้ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินการที่ล่าช้าดังกล่าว

1.5.3 การให้หรือซื้อขายเอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง สถานที่การให้หรือซื้อขายเอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง ควรจะต้องเป็นสถานที่ที่ผู้ต้องการซื้อแบบติดต่อดีสะดวก ไม่ใช่เขตหวงห้ามโดยต้องเตรียมแบบไว้ให้มีจำนวนมากเพียงพอกับความต้องการ รวมทั้งควรสร้างความหลากหลายในช่องทางที่ผู้ประกอบการจะต้องติดต่อกับหน่วยงานของรัฐที่มีการจัดซื้อจัดจ้าง โดยกำหนดให้มีสถานที่ให้หรือซื้อขายเอกสารการจัดซื้อจัดจ้างได้มากกว่า 1 แห่ง กำหนดให้สามารถขอรับหรือซื้อเอกสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต จดหมายอิเล็กทรอนิกส์และทางไปรษณีย์ได้

และมีการจัดซื้อจัดจ้างโดยชำระเงินไว้ล่วงหน้าแล้วให้ทางราชการส่ง EMS ให้เมื่อเอกสารพร้อม อีกทั้งประกาศประกวดราคาทาง web site และส่งทาง E-mail ของผู้ประกอบการที่ได้แจ้งที่อยู่ไว้

1.6 ขั้นตอนการเสนอราคาและพิจารณาผลการเสนอราคา

1.6.1 ขั้นตอนการเสนอราคาควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดสถานที่กลาง รวมทั้งมีมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่ผู้ประสงค์เสนอราคา ตัวอย่างเช่น ควรจัดให้มีการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มาควบคุมดูแล ไม่ว่าจะเป็นตำรวจทั้งในและนอกเครื่องแบบดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยในบริเวณรอบๆ วิธีการดังกล่าวแม้ว่าจะไม่สามารถจะแก้ปัญหาได้ชัดเจนแต่ก็สามารถที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกเกรงกลัวได้บ้าง

1.6.2 ขั้นตอนพิจารณาผลการเสนอราคา ผู้จัดการประมูลหรือผู้มีอำนาจว่าจ้างต้องมีเหตุผลอธิบายได้ว่า เหตุใดจึงเลือกวิธีการจัดซื้อจัดจ้างในลักษณะนั้นๆ และผู้ตัดสินใจประมูลก็ต้องทำคำชี้แจง แสดงเหตุผลของคำตัดสินรวมถึงคำชี้แจงข้อผิดพลาดของผู้ไม่ประสบผลสำเร็จในการประมูล (ผู้แพ้การประมูล) คำชี้แจงเหล่านี้จะต้องแจกจ่ายไปยังผู้เข้าร่วมประมูลทุกราย นอกจากนี้ข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละขั้นตอนของแต่ละงานจัดซื้อจัดจ้างจะต้องได้รับการจัดทำเป็นเอกสาร 2 ชุด ชุดหนึ่งจัดเก็บไว้ในส่วนราชการโดยมีหน่วยงานเฉพาะรับผิดชอบ อีกชุดหนึ่งเผยแพร่ต่อสาธารณะในรูปแบบที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสียสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยง่าย ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละขั้นตอนของแต่ละงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมและความโปร่งใส

1.7 การทำสัญญา ควรที่จะให้มีองค์กรกลาง เช่น คณะกรรมการกลางในการจัดทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น เพื่อเพิ่มความโปร่งใส และควรกำหนดแผนการทำงานรวมทั้งรายละเอียดแหล่งที่มาของวัสดุของผู้รับจ้าง เพื่อเป็นข้อมูลให้สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาหรือแหล่งผลิตของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ได้ อีกทั้งไม่ให้เกิดปัญหาในเรื่องการใช้สินค้า หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่มีคุณภาพ รวมถึงควรมีรายละเอียดการทำงานของผู้รับจ้างด้วย

1.8 การตรวจรับพัสดุหรือการจ้าง คณะกรรมการที่จะมาตรวจรับพัสดุหรือการจ้างควรจะมีผู้เชี่ยวชาญในด้านดังกล่าว อย่างเช่น ในการตรวจรับงานโครงการก่อสร้างก็ควรจะให้วิศวกร สถาปนิก มาตรวจรับงานนั้น เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อจะให้การตรวจรับงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือได้พัสดุและงานจ้างเป็นไปตามสัญญา และลดการสมยอมในการเสนอราคา ก็ควรจะมีองค์กรกลางเข้ามาควบคุมในเรื่องดังกล่าวด้วย รวมทั้งการตรวจงานทุกครั้งต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนที่จะส่งไปยังหน่วยงานของรัฐที่ได้มีการจ้างและส่งไปตามกำหนดทุกครั้งทุกงวดที่มีการตรวจงาน

1.9 การประกันการชำระค่าบริการ ครวมี่เรื่องระยะเวลาการประกันการชำระค่าบริการและค่าเสียหายจากการชำระค่าบริการไว้ โดยระบุชัดเจนตามประเภทของงานที่จัดซื้อหรือจัดจ้างนั้นไว้

1.10 เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความเป็นธรรมในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง ควรมีการพิจารณาจัดตั้งหน่วยงานพัสดุกลางเพื่อทำหน้าที่ดูแลการลือคสเปิด การกำหนดมาตรฐานราคากลางสินค้า การกำหนดคุณสมบัติมาตรฐานของผู้มีสิทธิเสนอราคาในแต่ละระดับการขึ้นบัญชีผู้รับจ้างกลาง เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวก

นอกจากนี้ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กพ.) ควรมีบทบาทมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มิใช่เป็นเพียงผู้ควบคุมดูแล อาจเป็นไปได้ที่จะปรับให้ กพ. เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดซื้อจัดจ้างให้กับทุกหน่วยงานราชการ แต่ทั้งนี้องค์ประกอบของกพ. ต้องประกอบด้วยฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายเอกชนในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน

2. นอกจากนี้ ผู้เขียนได้มีข้อเสนอแนะการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศไว้กว้างๆ เพื่อให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ

2.1 ควรจัดเก็บข้อมูลของผู้เข้าร่วมประมูลทุกราย รวมไปถึงข้อมูลของผู้ร่วมหุ้นและบริษัทที่เกี่ยวข้องกับผู้ร่วมประมูลอย่างละเอียดด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ โดยทำเป็นบัญชีรายชื่อของผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นแยกตามประเภทของพัสดุ (สำหรับงานจัดซื้อ) และประเภทของงานบริการ (สำหรับงานจัดจ้าง) ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานที่เหมาะสม และต้องเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่มีการให้ข้อมูลและเปิดเผยกระบวนการตัดสินใจแก่ผู้ร่วมอย่างเพียงพอ

2.2 ต้องมีระเบียบบังคับให้ผู้เข้าร่วมประมูลมีหน้าที่ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้จัดการประมูลในกรณีที่ผู้เข้าร่วมประมูลรายใดมีความเกี่ยวข้องกับคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิด conflict of interest (ผลประโยชน์บนความขัดแย้ง)

2.3 ในส่วนการบริหารการประมูล เพื่อความสะดวกในการจัดการประมูล ควรนำระบบ “ใบรับรองการให้บริการ” มาใช้ นอกจากความสะดวกในการบริหารจัดการการประมูลซึ่งเป็นประโยชน์ในทางตรงแล้ว ประโยชน์ทางอ้อม คือ จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของการผลิต กล่าวคือ ผู้ร่วมการประมูลที่มีใบรับรองการให้บริการ จะมีโอกาสได้งานประมูลมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ใบรับรองการให้บริการทำให้ผู้ร่วมประมูลที่ไม่มีใบรับรองการให้บริการต้องเร่งพัฒนาบริษัทของตนให้ได้ระดับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อยื่นขอใบรับรอง เมื่อการพัฒนาขยายวงกว้าง ย่อมส่งผลกระทบต่อการผลิตของประเทศ ในขณะเดียวกัน บริษัทใดที่มีใบรับรองการให้บริการครบครองอยู่แล้วก็จำเป็นจะต้องรักษามาตรฐานของบริษัทเอาไว้ มิฉะนั้นแล้วหากมาตรฐานของบริษัทลดต่ำกว่าที่เกณฑ์กำหนดไว้ ก็จะถูกเพิกถอนใบรับรองการให้บริการ ซึ่งจะ

ส่งผลกระทบต่อบริษัทอย่างแน่นอน เพราะนอกจากจะทำให้โอกาสที่บริษัทจะได้งานประมูลลดน้อยลงแล้ว ยังทำให้ชื่อเสียงของบริษัทเสียหายอีกด้วย ดังนั้นถ้ามีระบบใบรับรองการให้บริการมาปรับใช้การบริหารการจัดซื้อจัดจ้างของไทยก็จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามควรไม่ละเลยกระบวนการคัดเลือกผู้มีอำนาจในการออกใบรับรองการให้บริการ เพราะถ้าเจ้าหน้าที่มีอำนาจดังกล่าว ไม่มีความเชี่ยวชาญหรือมีความตั้งใจที่จะแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่ผิด อาจเป็นไปได้ที่ระบบใบรับรองการให้บริการจะนำมาเป็นเครื่องมือในการต่อรองระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้เข้าร่วมประมูล ซึ่งก็จะนำไปสู่การคอร์รัปชันนั่นเอง

2.4 ระบบการตัดสิทธิหรือการถอดถอนสิทธิผู้เข้าร่วมประมูลเป็นมาตรการหนึ่งควรนำมาใช้ โดยเพิ่มในบทกำหนดโทษของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 ขณะเดียวกันต้องมีการรวบรวมรายชื่อผู้ถูกถอดถอนสิทธิที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐในกรณีต่างๆ และขึ้นเป็น BLACK-LIST (บัญชีดำ) เพื่อเป็นการตอกย้ำความผิดและทำให้บริษัทเหล่านั้นเสียชื่อเสียงซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การเข้าร่วมประมูลของบริษัทในอนาคตแม้จะพ้นจากโทษของถูกตัดสิทธิแล้วก็ตาม

3. กำหนดให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐนั้น ได้เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเอกชน ซึ่งในกรณีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ได้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 3 (5) กล่าวคือ เป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ที่ตามกฎหมายอื่นแห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว แต่บทบัญญัติดังกล่าวมิได้ครอบคลุมไปถึงผู้กระทำความผิดที่เป็นเอกชนด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดให้

ความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคา
 อย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็น
 ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้
 ครอบคลุมผู้กระทำความผิดทุกกลุ่มซึ่งรวมถึงเอกชนด้วย อีกทั้งสามารถนำมาตรการตามกฎหมาย
 ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้บังคับกับความผิดดังกล่าวได้ กล่าวคือ

3.1 นำมาตรการลงโทษทางอาญามาใช้กับผู้กระทำความผิดฐานฟอก
 เงิน ซึ่งเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่กระทำกับเงิน
 หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของ
 รัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอ
 ราคาต่อหน่วยงานของรัฐ โดยโอน แปรสภาพหรือกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการปกปิด อำ
 พรางที่มาของเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งมาตรการนี้มีการอัตราโทษที่รุนแรง ทำให้ผู้กระทำความผิดเกรง
 กลัวไม่กล้าทำผิดได้

3.2 นำมาตรการในการริบทรัพย์สินทางแพ่งมาใช้กับผู้กระทำความผิด
 เกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็น
 ธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อการสกัดกั้นมิ
 ให้มีการเปลี่ยนแปลงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการ
 เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วย
 ความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูก
 กฎหมาย และทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถหาประโยชน์หรือนำไปเป็นทุนจากเงินหรือ
 ทรัพย์สินดังกล่าวต่อไปได้

3.3 นำมาตรการสืบสวนพิเศษ เช่น ไม่ว่าจะเป็น การตรวจสอบบัญชี
 ธนาคารหรือสถาบันการเงิน, การตรวจสอบข้อมูลทรัพย์สินที่ดิน, การติดตามดักฟังทางโทรศัพท์
 หรืออุปกรณ์สื่อสารอย่างอื่น และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น มาใช้เพื่อ
 เพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการดำเนินคดีและหาพยานหลักฐานของการกระทำความผิดเกี่ยวกับ
 การสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม
 ตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

4.1 ในปัจจุบันได้มีบันทึกข้อตกลงระหว่างสำนักงานคณะกรรมการ
 ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) กับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอก
 เงิน (ปปง.) ในเรื่อง ความร่วมมือในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วก็ตาม แต่เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งป้องกันและปราบปรามความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐให้หมดสิ้นไป ก็ควรจะมีการร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐด้วย ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน กรมสรรพากร เป็นต้น

4.2 กำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองพยานที่เหมาะสม เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นนักเลง หรือผู้มีอิทธิพลทางการเงิน ซึ่งหากบุคคลใดมาเป็นพยานให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด บุคคลนั้นก็อาจจะถูกกลั่นแกล้ง หรือถูกข่มขู่ว่าจะทำร้ายร่างกาย ชีวิตแก่บุคคลๆ นั้นหรือครอบครัวได้ อีกทั้งในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้บังคับบัญชา ก็อาจจะถูกกลั่นแกล้งและมีผลต่ออนาคตหน้าที่การงานก็ได้ รวมทั้งควรมีระบบรักษาความลับของพยานอย่างเข้มแข็ง

ถึงแม้ว่าจะมีมาตรการคุ้มครองพยานที่เหมาะสมแล้ว ก็ควรจะให้มีรางวัลแก่ผู้ที่มาเป็นพยานอีกด้วย เพื่อเป็นค่าตอบแทนในการเสี่ยงภัย

4.3 มาตรการเพิ่มเงินเดือนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะจะเป็นการลดการทุจริตคอร์รัปชันได้ โดยมาตรการนี้ได้ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาของประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง แต่ทั้งนี้การปรับเงินเดือนในประเทศไทยอาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ ดังนั้น อาจจำเป็นต้องปรับฐานเงินเดือนให้เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในสถานะที่จะเอื้อผลประโยชน์ให้แก่ธุรกิจ เป็นต้น รวมทั้งควรทำควบคู่ไปกับการวางกฎระเบียบในการตรวจสอบและบทลงโทษในการทุจริตคอร์รัปชันที่รุนแรง

4.4 ส่งเสริมบทบาทของสื่อมวลชน เพราะว่าสื่อมวลชนเป็นกระบอกข่าวที่จะทำให้ประชาชนรับทราบถึงปัญหาการทุจริตที่ได้เกิดขึ้น กล่าวคือ สื่อมวลชนเป็นทั้งผู้รับข่าวสารและเป็นผู้นำเสนอข่าวสารที่เกี่ยวกับการทุจริตโดยการรายงานข่าวต่อสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอทางหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าในบางคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคา

อย่างเป็นทางการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ สื่อมวลชนได้มีบทบาทเป็นอย่างมากในการนำเสนอข่าว

4.5 รณรงค์สร้างค่านิยมให้ประชาชนเห็นว่ากรกระทำคามผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเป็นเรื่องที่ร้ายแรงกระทบต่อความมั่นคงของเศรษฐกิจของประเทศชาติ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนร่วมมือในการต่อต้านการกระทำคามผิดดังกล่าว หรือให้ข้อเท็จจริง หรือเบาะแสของการกระทำคามผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อนำตัวผู้กระทำคามผิดมาลงโทษ ซึ่งจะเห็นได้ว่าถ้าคนทั้งประเทศให้ความร่วมมือในเรื่องนี้ ประเทศชาติก็จะไม่เกิดความผิดนี้เลย

จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบันการกระทำคามผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ เป็นปัญหาที่ได้มีการแก้ไขกันมานานแล้ว แต่ก็ไม่สามารถป้องกันและปราบปรามให้หมดสิ้นไปได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ข้อเสนอแนะที่ผู้เขียนได้เสนอไปน่าจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสนใจนำไปศึกษาเพิ่มเติมเพื่อประกอบในการปรับปรุงและป้องกันการกระทำคามผิดเกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐและการกีดกันการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรมตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย